

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

privind sistarea procesului pentru controlul constituționalității unor prevederi din articolul 3 alin. (6) și alin. (7) din Legea nr. 273-XIII din 9 noiembrie 1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte, în redacția Legii nr. 187 din 11 iulie 2012 pentru modificarea și completarea unor acte legislative
(Sesizarea nr. 36a/2013)

CHIȘINĂU

11 decembrie 2013

DECIZIE DE SISTARE A PROCESULUI PENTRU
CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI
REFERITOARE LA UTILIZAREA PATRONIMICULUI ÎN ACTELE DE
IDENTITATE DE CĂTRE MINORITĂȚILE NAȚIONALE

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Tudor PANȚÎRU,
DL Victor POPA, *judecători*,
cu participarea dnei Tatiana Berladean, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 12 august 2013
și înregistrată la aceeași dată,
Examinând preliminar sesizarea menționată,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 11 decembrie 2013 în ședința închisă,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională la 12 august 2013, în temeiul articolelor 135 alin. (1) lit.a) din Constituție, 25 lit.i) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit.i) din Codul jurisdicției constituționale, de avocatul parlamentar Aurelia Grigoriu, pentru controlul constituționalității unor prevederi din articolul 3 alin. (6) și alin. (7) din Legea nr. 273-XIII din 9 noiembrie 1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte, în redacția Legii nr. 187 din 11 iulie 2012 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

2. Autorul sesizării a pretins că modificările operate la articolul 3 alin. (6) și alin. (7) din Legea nr. 273-XIII din 9 noiembrie 1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte, în redacția Legii nr. 187 din 11 iulie 2012, prin care a fost exclusă prevederea care acorda minorităților naționale dreptul de a indica patronimicul în buletinele de identitate în conformitate cu normele limbii materne, sunt contrare articolelor 10, 16, 28, 54 din Constituție.

3. Prin decizia din 6 decembrie 2013, sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a prejudicia fondul cauzei.

ÎN FAPT

4. La 11 iulie 2012, prin Legea nr. 187 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, au fost operate modificări în articolul 3 din Legea nr.

DECIZIE DE SISTARE A PROCESULUI PENTRU
CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI
REFERITOARE LA UTILIZAREA PATRONIMICULUI ÎN ACTELE DE
IDENTITATE DE CĂTRE MINORITĂȚILE NAȚIONALE

273-XIII privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte. Alineatele (6) și (7) ale articolului 3 din lege au fost expuse într-o nouă redacție.

5. Astfel, potrivit art. 3 alin. (6): *„Buletinele de identitate și permisele de ședere se completează în limba de stat”*, iar potrivit alin. (7): *„Denumirea câmpurilor informaționale din buletinul de identitate al cetățeanului Republicii Moldova se indică în limba de stat și în limba rusă.”*

6. În redacția precedentă articolul 3 alin.(6) din Legea privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte prevedea că *„Buletinele de identitate se completează în limba de stat, în limbile rusă și engleză, cu excepția buletinului de identitate pentru refugiați și buletinului de identitate pentru beneficiarii de protecție umanitară, care se completează numai în limba de stat ”*, iar alin. (7) stipula că *„La întocmirea buletinelor de identitate în limba rusă, la cerința persoanei care aparține unei minorități naționale se indică patronimicul în conformitate cu normele limbii sale materne”*.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

7. Prevederile relevante ale Constituției (M.O., 1994 nr. 1) sunt următoarele:

Articolul 10

Unitatea poporului și dreptul la identitate

„(1) Statul are ca fundament unitatea poporului Republicii Moldova. Republica Moldova este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi.

(2) Statul recunoaște și garantează dreptul tuturor cetățenilor la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase.”

Articolul 15

Universalitatea

„Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.”

Articolul 16

Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

DECIZIE DE SISTARE A PROCESULUI PENTRU
CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI
REFERITOARE LA UTILIZAREA PATRONIMICULUI ÎN ACTELE DE
IDENTITATE DE CĂTRE MINORITĂȚILE NAȚIONALE

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 28

Viața intimă, familială și privată

„Statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

8. Prevederile relevante ale Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 6 iunie 2002 (M. O., 2002, nr. 82-86, art. 661) sunt următoarele:

Articolul 28

Numele persoanei fizice

„(1) Orice persoană fizică are dreptul la numele stabilit sau dobândit potrivit legii.

(2) Numele cuprinde numele de familie și prenumele, iar în cazul prevăzut de lege, și patronimicul.

(3) Numele de familie se dobândește prin efectul filiației și se modifică prin efectul schimbării stării civile, în condițiile prevăzute de lege.

(4) Prenumele se stabilește la data înregistrării nașterii, în baza declarației de naștere.”

9. Prevederile relevante ale Legii nr. 382-XV din 19 iulie 2001 cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor (M.O., 2001, nr. 107, art. 819) sunt următoarele:

DECIZIE DE SISTARE A PROCESULUI PENTRU
CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI
REFERITOARE LA UTILIZAREA PATRONIMICULUI ÎN ACTELE DE
IDENTITATE DE CĂTRE MINORITĂȚILE NAȚIONALE

„**Art.4.** - (1) Statul garantează persoanelor aparținând minorităților naționale dreptul la egalitate în fața legii și la protecție egală în fața legii.”

(2) Orice discriminare din motivul apartenenței la o minoritate națională este interzisă.”

„**Art.16.** - (1) Persoanele aparținând minorităților naționale au dreptul să-și utilizeze numele, prenumele și patronimicul (dacă acesta se folosește în limba lor maternă), inclusiv în acte oficiale, în forma acceptată în limba lor maternă.

(2) Dacă în limba maternă a persoanei aparținând unei minorități naționale se folosește un alt alfabet decât cel latin, numele, prenumele și patronimicul ei se transliterează în limba moldovenească în conformitate cu normele ei de transliterare a numelor străine.

(3) La înregistrarea actelor de stare civilă și la perfectarea actelor de identitate este obligatoriu să se țină cont de voința persoanei referitor la utilizarea dreptului stabilit la alin.(1).”

10. Prevederile relevante ale Legii nr. 273-XIII din 9 noiembrie 1994, privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte (M.O., 1995, nr. 9, art. 89) sunt următoarele:

Articolul 3

Buletinele de identitate. Permisul de ședere

„[...]

(6) Buletinele de identitate și permisele de ședere se completează în limba de stat.

(7) Denumirea câmpurilor informaționale din buletinul de identitate al cetățeanului Republicii Moldova se indică în limba de stat și în limba rusă.

[...]”

11. Prevederile relevante ale Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale (adoptată la Strasbourg, la 1 februarie 1995 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1001-XIII din 22 octombrie 1996) sunt următoarele:

Articolul 11

„1) Părțile se angajează să recunoască oricărei persoane aparținând unei minorități naționale dreptul de a folosi numele și prenumele (patronimul) sale în limba minoritară, precum și dreptul la recunoașterea oficială a acestora, în conformitate cu modalitățile prevăzute în sistemul lor legal.

2) Părțile se angajează să recunoască oricărei persoane aparținând unei minorități naționale dreptul de a expune în limba sa minoritară însemne, inscripții și alte informații cu caracter privat, vizibile pentru public.

DECIZIE DE SISTARE A PROCESULUI PENTRU
CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI
REFERITOARE LA UTILIZAREA PATRONIMICULUI ÎN ACTELE DE
IDENTITATE DE CĂTRE MINORITĂȚILE NAȚIONALE

3) În ariile locuite în mod tradițional de un număr substanțial de persoane aparținând unei minorități naționale Părțile vor depune eforturi, în cadrul sistemului lor legal, inclusiv, atunci când este cazul, în cadrul acordurilor încheiate cu alte state, și ținând seama de condițiile lor specifice, pentru expunerea denumirilor locale tradiționale, a denumirilor străzilor și a altor indicații topografice destinate publicului, deopotrivă în limba minoritară, acolo unde există o cerere suficientă pentru astfel de indicații.”

ÎN DREPT

1. Argumentele autorului sesizării

12. Autorul sesizării consideră că prin modificările operate la articolul 3 alineatele (6)-(7) din Legea nr. 273-XIII din 9 noiembrie 1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte legiuitorul a restrâns dreptul persoanelor aparținând minorităților naționale de a folosi patronimicul în limba lor maternă, drept prevăzut de lege în redacția anterioară.

13. Autorul sesizării menționează că prevederile contestate sunt contrare articolelor 10, 16, 28, 54 din Constituție și prevederilor internaționale la care Republica Moldova este parte.

14. Autorul reține că, potrivit prevederilor constituționale și internaționale, statul recunoaște și garantează dreptul tuturor cetățenilor la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase.

15. La fel, autorul sesizării menționează că art. 16 alin. (1) din Legea cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor prevede dreptul persoanelor care aparțin minorităților naționale de a-și *utiliza numele, prenumele și patronimicul (dacă acesta se folosește în limba lor maternă)*, iar alin. (3) din același articol prevede că *„la înregistrarea actelor de stare civilă și la perfectarea actelor de identitate este obligatoriu să se țină cont de voința persoanei referitor la utilizarea dreptului stabilit la alin. (1)”*.

2. Aprecierea Curții

16. Curtea reține că, în temeiul articolului 135 alin.(1) lit.a) din Constituție, 4 alin.(1) lit.a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin.(1) lit.a) din Codul Jurisdicției Constituționale, sesizarea privind controlul constituționalității legilor ține de competența Curții Constituționale.

17. Curtea remarcă faptul că articolele 25 lit.i) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin.(1) lit.i) din Codul jurisdicției

DECIZIE DE SISTARE A PROCESULUI PENTRU
CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI
REFERITOARE LA UTILIZAREA PATRONIMICULUI ÎN ACTELE DE
IDENTITATE DE CĂTRE MINORITĂȚILE NAȚIONALE

constituționale abilitază avocatul parlamentar cu dreptul de a sesiza Curtea Constituțională.

18. Prerogativa cu care a fost investită Curtea prin articolul 135 alin. (1) lit.a) din Constituție presupune stabilirea corelației dintre normele legislative contestate și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia.

19. Curtea reține că obiectul sesizării îl constituie dispozițiile articolului 3 alin. (6) și alin. (7) din Legea nr. 273-XIII din 9 noiembrie 1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte, în redacția Legii nr. 187 din 11 iulie 2012 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

20. Curtea menționează că, în actuala redacție, normele contestate prevăd că buletinele de identitate și permisele de ședere se completează în limba de stat, iar denumirea câmpurilor informaționale din buletinele de identitate se indică în limba de stat și limba rusă.

21. Potrivit normelor anterioare, buletinele de identitate se completau în limba de stat, rusă și engleză, iar la întocmirea în limba rusă, la cererea persoanei care aparținea unei minorități naționale, se indica patronimicul în conformitate cu normele limbii sale materne.

22. Curtea reține că normele contestate stabilesc doar limba în care se completează buletinele de identitate și denumirea câmpurilor informaționale. Acestea nu fac nici o **referință la modalitatea de transcriere a patronimicului pentru reprezentanții minorităților naționale în cazurile în care ei cer acest lucru.**

23. În același timp, Curtea observă că Legea nr. 382-XV din 19 iulie 2001 cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor, prin prevederile art. 16, garantează minorităților naționale dreptul de a-și utiliza numele, prenumele și patronimicul (dacă acesta se folosește în limba lor maternă), inclusiv în acte oficiale, în forma acceptată în limba lor maternă, iar la înregistrarea actelor de stare civilă și la perfectarea actelor de identitate este obligatoriu să se țină cont de voința persoanei la exercitarea acestui drept.

24. Reieșind din prevederile legale existente, Curtea menționează că problema abordată în sesizare nu face resortul jurisdicției constituționale, deoarece **dreptul care se consideră a fi violat este cuprins într-o altă lege.**

25. Curtea reține că Legea nr. 382-XV din 19 iulie 2001 cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor constituie o lege specială.

26. Potrivit Legii nr. 780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative, actul legislativ special cuprinde norme juridice aplicabile în exclusivitate unor categorii de raporturi sociale sau subiecte strict

DECIZIE DE SISTARE A PROCESULUI PENTRU
CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII UNOR PREVEDERI
REFERITOARE LA UTILIZAREA PATRONIMICULUI ÎN ACTELE DE
IDENTITATE DE CĂTRE MINORITĂȚILE NAȚIONALE

determinate prin derogare de la regula generală. **Faptul că dreptul de transcriere a patronimicului a fost exclus din Legea nr. 273-XIII prin Legea nr. 187 din 11 iulie 2012 nu face inoperabil același drept conținut în Legea nr. 382-XV din 19 iulie 2001.**

27. În contextul celor expuse mai sus, Curtea consideră că obiectul sesizării nu ridică probleme de constituționalitate și pentru acest motiv, în conformitate cu dispozițiile articolului 60 lit.c) din Codul jurisdicției constituționale, dispune sistarea procesului.

Din aceste motive, în temeiul articolelor 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 60 lit.c), 61 alin.(1) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se sistează* procesul privind controlul constituționalității unor prevederi din articolul 3 alin. (6) și alin. (7) din Legea nr. 273-XIII din 9 noiembrie 1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte, în redacția Legii nr. 187 din 11 iulie 2012 pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în „*Monitorul Oficial al Republicii Moldova*”.

Președinte

Alexandru TĂNASE

*Chișinău,
DCC nr. 22 din 11 decembrie 2013
Dosarul nr. 36a/2013*